

Metodologie II.

Sociologie pro porodní asistentky
11. května 2006

Mgr. Lucie Jarkovská
jarkovsk@fss.muni.cz

Realizace výzkumu

- **Pilotní studie**

je prováděna na malé skupině vybrané z populace, kterou hodláme studovat.

Používáme nejčastěji kvalitativní postupy. Cílem je zjistit, zda informace, kterou požadujeme, v naší populaci vůbec existuje a zda je dosažitelná

Realizace výzkumu

- Předvýzkum

je opět prováděn na malém vzorku cílové populace, tento vzorek je však obvykle větší než vzorek v pilotní studii.

Předvýzkum je testem nástrojů, které ve výzkumu hodláme použít

Sběr dat

Techniky sběru dat

- přímé pozorování
- rozhovor
(standardizovaný, nestandardizovaný, skupinový ...)
- dotazník
- analýza dokumentů

- sekundární analýza dat

Rozhovor –

- Nákladná a pracná technika
- Časově náročný
- Vyžaduje školené tazatele
- Nákladný při prostorovém rozptýlení respondentů
- Nepřesvědčivá anonymita
- Různí tazatelé – interviewer bias

Dotazník +

- Levnější při větším počtu jedinců
- Časově méně náročný
- Požadavky na spoluprac. jsou menší
- Prostorové rozšíření snazší a méně nákladné
- Anonymita přesvědčivá
- Formální shodnost podnětové situace je vysoká

Rozhovor +

- Klade menší nároky na iniciativu respondenta, pro respondenta je obtížnější vynechat odpovědi
- Je téměř jisté, že dotazovaná osoba je ta, která byla vybrána
- Proporce dokončených rozhovorů je vyšší než návratnost dotazníků

Dotazník –

- Klade nároky na ochotu dotazované/ho – je jednodušší něco přeskočit
- Někdy na otázky odpovídá někdo jiný (z rodiny) nebo i rodinný tým
- Návratnost je nízká, ohrožuje reprezentativnost výzkumu

Dotazník

- Kvantitativní výzkum je o testování hypotéz o skupinách (ne o jedincích), proto je třeba zabezpečit jednotné stimuly pro dotazované
- Dáváme proto přednost standardizovaným postupům před nestandardizovanými.

Dotazník

- Operacionalizované hypotézy jsou převedeny na otázky v dotazníku
- Pro dosažení maximální standardizace dáváme přednost uzavřeným otázkám
- Uzavřené otázky nabízejí soubor možných alternativ, ze kterých respondent/ka vybere vhodnou odpověď

Uzavřené otázky

- Kategorie použité pro uzavřené otázky musí představovat soubor vyčerpávající všechny možné alternativy odpovědí
- Všechny kategorie se musí vzájemně vylučovat, nesmí být možné zařadit odpověď do více než do jedné z kategorií

Příklad

- Kolik je vám let?
 - a) méně než 20
 - b) 20 – 30
 - c) 30 – 40
 - d) 40 – 50
 - e) 50 a víc

Otázky v dotazníku

- Pokud by byl výčet kategorií příliš dlouhý, je možné kategorie sdružovat a také uvést možnost „jiné“

ALE

- Pozor na zavedení příliš širokých kategorií. Sebraná data je možno sdružovat do obecnějších kategorií, ale obráceně to není možné.

Příklad

- Jak jste byla spokojena s přístupem lékařů/lékařek a porodních asistentek v naší porodnici?
 - a) Velmi spokojena
 - b) Spíše spokojena
 - c) Ani spokojena ani nespokojena
 - d) Spíše nespokojena
 - e) Velmi nespokojena

Dvouhlavňová otázka

- Otázka, která vyžaduje odpověď o dvou nebo více věcech najednou

Zkreslení odpovědí

- **Měření jako zdroj změny** – výzkumný proces může vyvolat ve zkoumaných osobách postoje, které předtím neexistovaly
- **Stereotyp ve volbě odpovědi** – tendence odpovídat určitým způsobem, např. spíše souhlasit
- **Výběr role**
- **Sugestivní otázky**

Interviewer bias a výběr role

■ : Mají se podle vás otcové podílet na péči o své novorozené dítě?

 : Šílíte? Péče o mimino není nic pro správné chlapy.

■ : Mají se podle vás otcové podílet na péči o své novorozené dítě?

 : Ano, určitě. Není nic krásnějšího než když otec pečuje o dítě spolu s matkou už od prvních dnů po narození.

Příklad

Jaký byl váš celkový dojem z poskytnutých služeb, které pro vás zajistila naše porodnice?

- a) Byla jsem bez výhrad spokojena.
- b) Byla jsem až na drobnosti spokojena.
- c) Byla jsem nespokojena.

Příklad

- Pro každé novorozeně je nejhodnotnější a nejzdravější výživou mateřské mléko. Jak dlouho jste kojila své dítě?
 - a) vůbec ne
 - b) méně než šest měsíců
 - c) více než 6 ale méně než 12 měsíců
 - d) déle než jeden rok

Sugestivní otázky

Zvyšují neúměrně výskyt určité varianty tím

- že nabízejí nesymetrické rozložení alternativních kategorií
- že používají emotivně laděné pojmy a formulace nebo se odvolávají na autoritu apod.

Otázky, které je nutno si zodpovědět u každé otázky v našem dotazníku

- Je otázka opravdu nezbytná? Vztahuje se k našim hypotézám?
- Měří tato otázka opravdu to, co chceme měřit?
- Bude otázka srozumitelná všem? Budou ji rozumět všichni stejně?
- Je respondent/ka sto nám vůbec odpovědět?
- Nejde o dvouhlavňovou otázku?
- Není otázka sugestivní?
- Je výčet nabídnutých odpovědí úplný? Nepřekrývají se jednotlivé kategorie odpovědí?
- Není otázka příliš obecná? Není možné ji přeformulovat, aby byla konkrétnější?
- Mají odpovědi všech stejnou váhu? – filtrační otázky
- Není otázka pro dotazované nepříjemná či ohroující?

Dotazník jako celek

- **Není příliš dlouhý?**
- **Má logickou strukturu?**
- **Obsahuje úvod, poděkování?**
- **Jsou instrukce pro vyplnění všech otázek jasné a dostatečné?**
- **Podporuje dramaturgie otázek vyplnění celého dotazníku?**